

Утвърдил:
Д-р Ваня Кастрева
Началник на РУО – София-град

ОБЩИНСКИ КРЪГ НА ОЛИМПИАДА ПО ФИЗИКА

ЧЕТВЪРТА СЪСТЕЗАТЕЛНА ГРУПА

(ученици, които през настоящата учебна година изучават учебно съдържание за X-XII клас)

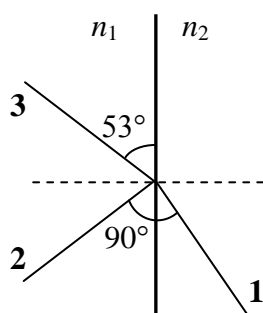
14 януари 2018 г.

Уважаеми ученици, времето за работа е четири астрономически часа.

Желаем Ви успех!

ЗАДАЧА 1. - 10 точки

На фиг. 1 е показан ходът на светлинен лъч, разпространяващ се в две среди с показатели на пречупване съответно n_1 и n_2 .

фиг. 1

а) Определете с коя цифра са означени падащия, отразения и пречупения лъч. (1,5 т.)

б) Пресметнете ъгъла на падане α , ъгъла на отражение α_1 и ъгъла на пречупване β . (1,5 т.)

в) Ако една от средите е въздух, коя е тя? (1 т.)

г) Определете показателя на пречупване на другата среда. (2 т.)

д) При какви условия на границата между тези среди е възможно да се наблюдава пълно вътрешно отражение? (1 т.)

е) Плоско огледало е поставено така, че пречупеният лъч да се отрази в обратна посока. Направете чертеж и означете посоката на отразения и на пречупения лъч, когато светлината отново достигне границата между двете среди. Под какъв ъгъл γ спрямо граничната повърхност между двете среди е поставено огледалото? (3 т.)

$$\sin 53^\circ = 0,8; \cos 53^\circ = 0,6; \sin 37^\circ = 0,6; \cos 37^\circ = 0,8$$

ЗАДАЧА 2. - 10 точки

Точков източник на светлина се намира на дъното на басейн, напълнен с вода до дълбочина $h = 2$ m. Точно над него на повърхността се намира кръгъл надуваем непрозрачен басейн с диаметър $d = 2$ m, чийто център е точно над източника. Ако показателят на пречупване на водата е $n_1 = 4/3$, а на въздуха е $n_2 = 1$, намерете:

а) Каква е формата и колко е лицето на областта от водната повърхност, през която светлинните лъчи преминават във въздух? (8 т.)

б) До каква максимална дълбочина на водата h_1 трябва да е напълнен басейнът, така че над повърхността на водата да не прониква пречупена светлина? (2 т.)

Площ на кръг се пресмята по формулата $S = \pi r^2$.

ЗАДАЧА 3. - 10 точки

Двете части на задачата са независими.

Част I. Монохроматичен сноп светлина от източник **A** преминава от вода с показател на пречупване $n_1 = 1,33$ в стъкло, при което скоростта му на разпространение намалява $k = 1,25$ пъти.

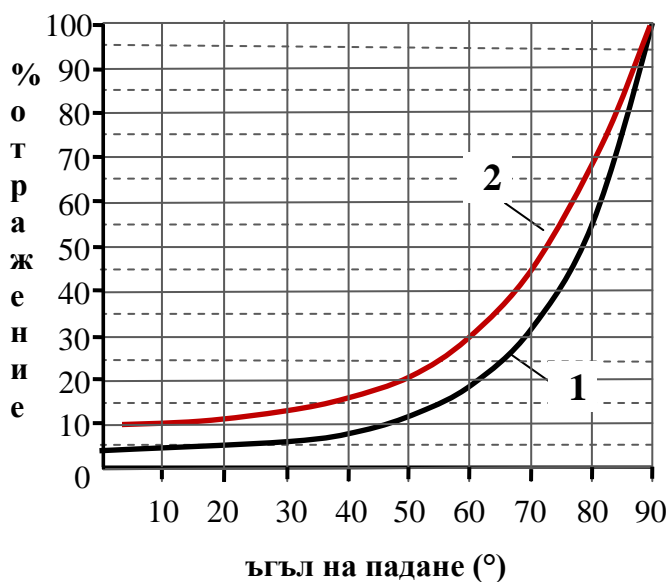
а) Определете показателя на пречупване n_2 на стъклото. (1 т.)

б) Пресметнете дължината на светлинната вълна λ във въздух, ако в стъклото тя е $\lambda_2 = 400 \text{ nm}$. Показателят на пречупване на въздуха е $n = 1$. (2 т.)

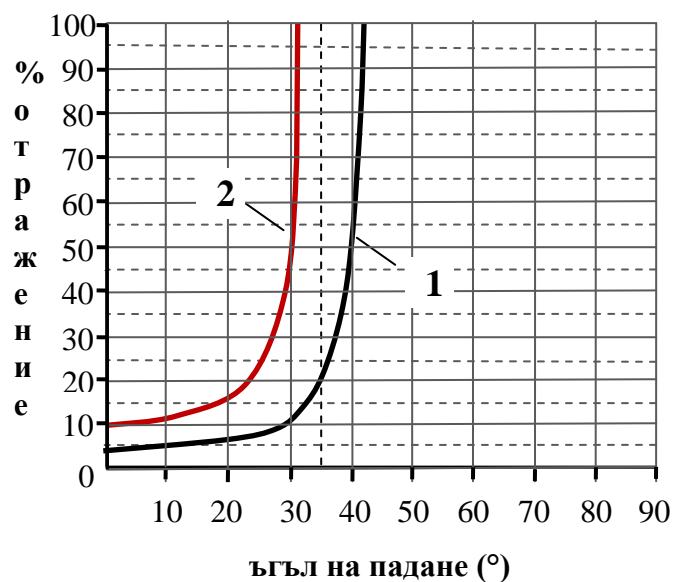
в) Светлина от втори монохроматичен източник **B** има дължина на вълната $\lambda_1 = 300 \text{ nm}$ във вода. Сравнете честотите ν_A и ν_B на лъчението от двата източника. (2 т.)

Скоростта на светлината във вакуум е $c = 3 \cdot 10^8 \text{ m/s}$.

Част II. Когато светлинен сноп достигне границата между две прозрачни среди, той частично се отразява и частично се пречупва. На фиг. 2 е показано какъв процент от падащата светлина се отразява при преминаване на светлината от въздух в друга прозрачна среда. Графика 1 се отнася за стъкло, а графика 2 – за цирконий.

фиг. 2

фиг. 3

На фиг. 3 е показана същата зависимост, когато светлината преминава от стъкло във въздух и от цирконий във въздух.

а) С един и същ лазер правим два опита. Наблюдаваме отражение от стъкло и цирконий при различни ъгли на падане.

	ред на средите	ъгъл на падане
опит 1	въздух-стъкло	60°
опит 2	въздух-цирконий	70°

В кой опит отразеният сноп ще бъде по-ярък (т.е. ще се отрази по-голяма част от падащата светлина)? Обосновайте отговора си. (2 т.)

б) Повтаряме опитите при обратен ред на средите и един и същ ъгъл на падане.

	ред на средите	ъгъл на падане
опит 1	стъкло-въздух	35°
опит 2	цирконий-въздух	35°

В кой опит ще се наблюдава пречупен сноп? Обосновайте отговора си. (3 т.)